

P. 38

FIGYELEM!

Az előadó a szöveget a helyi viszonyoknak megfelelően módosítsa, bővítse, helyi példákkal egészítse ki.

Rizstelepi kacsá- és haltenyésztés

(Dia-film szöveg)

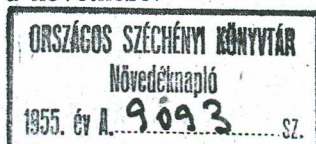
Már a felszabadulás előtt is eredményesen kísérleteztek hazánkban egyes rizstermelők a rizsföldeken halak nevelésével. Woynarovich Elek tudományos kutató volt, aki többéves kísérletei alapján kidolgozta a rizsföldi haltenyésztés első hazai módszerét, melyeket az 1952-ben megjelent „Pontytenyésztés rizsföldön” című brosrúrában írt le.

A felszabadulás után több esetben próbálkoztak a gazdaságok a kacsatenyésztéssel is a rizsföldön. Megfelelő módszerek híján azonban a rizs károsodását tapasztalták.

A külföldi lapok ugyan említést tettek már korábban külön a hal és külön a kacsá rizstermelés fokozó szerepéről. Hazai vizsgálat azonban nem volt 1952-ig sem a hálnak, sem a kacsának a rizstermesre gyakorolt hatásáról.

Szalai Mihály volt az, aki 1952-ben benyújtotta témaként a Földművelésügyi Minisztérium Kísérletügyi Igazgatóságának a rizsföldek hállal és kacsával való hasznosítását. Kiindulva abból, hogy a rizsföldek arasznyi vizében a rizsen kívül holdanként többmázsányi nyersanyag, állati és növényi élőszervezet terem. E szervezetek egyrésze közömbös, másrésze azonban káros a rizs fejlődésére.

A lefolytatott kísérletek beigazolták azt, hogy a rizsre előnyösen hat a hal- és kacsatenyésztés. A kölcsönhatás következményeként a rizstermés-hozamban 10—20 százalék többtermés volt az eredmény, szemben a kontrolparcellákkal, és mint pluszhozam, külön jelentkezett a hal- és kacsahústermés. A hármas hasznosítás módszere a következő:

1. kép

A hármashasznosítású rizst nem felületre, hanem földbe vetik és kikelés után kapja a vízzel való árasztást.

2. kép

A behalásítás előtt végzik a műtrágyázást, abban az esetben, ha a kikelő rizs nem elég erős, illetve gyenge a bokrosodása.

3. kép

Behalásítás június első napjaiban történik, anyahalakkal szaporításra, illetve ívásra. Anyahallal telepített rizsföldekre kacsát csak július közepén helyezhetünk, mert korábbi kacsakihelyezés az ivadékokat pusztítja.

4. kép

Egynyaras ivadékokkal növendéknevelésre telepítenek.

5. kép

A halat a rizsföldek mellett épített telelőből a kihelyezéskor lehalásszák.

6. kép

Telelőből lehalászott növendékek.

7. kép

A telelőből lehalászott növendékeket fakaretes, ponyvás targoncában viszik ki a rizsföldekre.

8. kép.

A targoncából azután egyenkint kihelyezik a halakat a rizsföldi új helyükre, egynyaras ivadékból, melyek 30—60 grammok, kat. holdanként 100 darabot lehet kihelyezni, másodnyaras pontyivadékból pedig kat. holdanként 40—50 darab helyezhető ki.

9. kép

Az anyahalakat, hogy ne törjenek, a teletől a rizsföldre szalmával bélelt vesszőkosárban szállítják ki, lehetőleg egy kosárban egy halat szállítva.

10. kép

A kiskacsák kihelyezését meg lehet kezdeni, mielőtt a víz legalább 12 fokra felmelegedett. Ez a vízhőfok már június elején legtöbbször megvan.

11. kép

A háromhetes kiskacsa is már jól bírja a vizet, s mint ahogy látható, alaposan megtömi a begyét is.

12. kép

A kis háromhetes korban kihelyezendő kacsáknak nagyon megfelel a nádból, vagy nádpadlóból felállított féltetős fészker, amely elől dróthálóval van körülvéve, s ezt a helyet egyúttal etetőhelyül is használják. Később már a kacsáknak éjszakára sincs szükségük fedett helyre.

13. kép

Uj helyükön naphosszat rajvonalakban járják a kiskacsák a táblákat.

14. kép

Pusztítják a békalencsét, békaporontyokat, ebihalat, vízirovarokat, melyek bőséges fehérjedús tápanyagot biztosítanak számukra és nagyban pótolják takarmányszükségletüket. Rizsföldön tartott kacsáknak a helyben található takarmányuk kiegészítésére napi 5 dkg. zölddel kevert takarmány bőségesen elegendő, míg ha szárazon tartanánk, vagy tápanyagban szegény vizen, napi 12—15 dkg. takarmány is kellene. A rizstelepi kacsákat csak este szabad etetni.

15. kép

Az elhatalmasodó fonalas moszatok táplálóanyag-vetélytársai a rizsnek, néha szinte fojtogatják a növényeket.

16. kép

A mindig éhes kacsák azonban az algasalátákat sem vetik meg. Ezeknek elpusztításával is a rizstermés fokozását segítik elő.

17. kép

Azokon a táblákon, ahol kacsák vannak, mégcsak elvétve sem lehet találni moszatsomókat, vagy békát.

18. kép

Ott, ahol viszont kacsák nincsenek, a rizstáblán szabadon terjeszkedik a vizet beárnyékoló és hűtő kocsonyás moszatlepedő.

19. kép

A rizstelepek gyomlálását természetesen épp úgy el kell végezni, mint ahogy a kacsák- és halnélküli rizstáblákon.

20. kép

A rizs gyomlálását úttörőkkel is el lehet végeztetni, mint ahogy látható, gyökerestül tépik ki a vadmuhart. Nem nehéz munka, így a komoly munkaerőket más munkára lehet mentesíteni.

21. kép

A gyomlálásban férfimunkaerő nem gazdaságos. Komolyabb munka elvégzésére is szükség volna rájuk.

22. kép

A rizsőrnek állandóan ügyelni kell arra, hogy a rizst legalább 10—15 cm-es víz borítsa, mert nemcsak a rizsnek, hanem a halnak is szüksége van a vízre. Ha a víz sekélyebb, a főcsatornából vizet kell eresztetni a rizstáblára, 1 cm-es halrácsot azonban fel kell szerelni a zsilipekre.

23. kép

Egy-egy rizstáblára kat. holdanként 20—25 db. kacsát lehet kihelyezni, de 1500 darabnál nagyobb csoportok ne legyenek, mert különben letarolják a rizst, ott, ahol csoportosulnak. Kihehelyezéskor tehát a kacsákat az etetéssel úgy kell szoktatni, hogy egy-egy csoportban 3—400 darab kacsát etetését végezzék.

24. kép

Burgonyahányáskor, vagyis a rizs virágzásakor a kacsákat a rizsföldről le kell hajtani, mert különben nagy kárt tesznek már ilyenkor a rizstermésben azzal, hogy a rizsiürtöket, vagyis a kalászokat megeszik. Ebben a korban már mint pecsenyekacsát egy-másfél kg. súlyban értékesíteni is lehet.

25. kép

A kacsákat ilyenkor, ha nem értékesítik, a rizstelep melletti halteleltetőre, vagy kisegítő halastóra zárják le, azonban ilyenkor a teljes abrakszükségletet, vagyis napi 12—15 dkg-ot kell biztosítani, mert természetes táplálékhoz a kacsák nem juthatnak és könnyen lesoványodnának, ha ezt a mennyiségű takarmányt nem biztosítanánk.

26. kép

Teleltető hiányában az öntöző főcsatornára is le lehet hajtani a kacsákat, de itt őrizni kell állandóan, hogy a rizsre ne meheszenek.

27. kép

A kacsáknak nem árt az sem, ha a rizs learatásáig víznélküli helyre helyezik ki, arra azonban vigyázni kell, hogy ne a tűző napon, hanem árnyékos, bokros, fás helyen legyenek elhelyezve.

28. kép

Ebben az időben még is lehet a kacsákat tépni és kacsánként 3 dkg. tollat nyerhetünk.

29. kép

A rizs aratása előtt a vizet is le kell eresztetni, és a halakat lehalászni.

30. kép

Mindenegyed hűzés a húzóhálóval gazdag zsákmányt eredményez.

31. kép

A halak a fenéktalajban a rizsnövények között is éppoly krátereket túrnak, lárvák után kutatva, mint azt az ivadéknevelő tő lecsapolt medre is mutatja. A lárvák pusztításával a hal is a rizstermelés előnyére válik.

32. kép

A rizsen nőtt halak továbbtenyésztésre is alkalmasak.

33. kép

A rizsföldről lehalászott halak fogyasztásra is alkalmasak, azonban az őszi utóhízalással már sokkal kiadósabbakra hízlalhatók.

34. kép

Ezek a halak már a halastó mellett épített kiegészítő tavon őszi utóhízlalással feljavítottak és étkezésre kiválóan alkalmasak.

35. kép

A megérett rizst sarlóval aratják.

36. kép

A learatott rizst csomókba állítják fel.

37. kép

Böngészik az elhullott kalászokat, hogy egyetlen kalász se vesszen kárba.

38. kép

A hármashasznosítás mellett bő termést arattak és hatalmas kalászokban gyönyörködnek a rizstelep vezetői.

39. kép

A rizs behordása után a kacsákat ismét vissza lehet vinni a rizstartlóra, ahol a leggondosabb aratás után is találnak milliónyi elpergett rizsszemet. A kacsák az elpergett rizst felszedik és nagyon jól hasznosítják. A rizstartlón tartott kacsák takarmányozásra egyáltalán nem szorulnak, mégis úgy feljavulnak, mintha félhízlalást kaptak volna.

40. kép

A hármashasznosítás mellett már az eddig lefolytatott kísérletek bizonyítják azt, hogy a hal- és kacsakölcsönhatása következtében a rizstermés 10—20 százalékkal magasabb volt, mint azokon a rizstáblákon, ahol hal és kacs egyáltalán nem volt.

41. kép

Haltermésből a tisztasúlygyarapodás 20—25 kg. ez a súly azonban az utóhízalással 50 százalékkal fokozható.

42. kép

Kacsából a súlygyarapodás db-ként, a tarlóhántás utáni időt is figyelembevéve, 2 kg-os súlygyarapodást is lehet elérni, fél-takarmányozással, kivéve azt az időszakot, amikor a rizs vágásakor az aratás végéig a kacsákat a rizsről le kell venni. A többlethozamok tehát azt mutatják, hogy érdemes a rizstelepen egyidejűleg kacsá- és haltenyésztéssel is foglalkozni.

Felelős kiadó: Németh Rudolf.
Földművelésügyi Minisztérium Kísérleti és Propaganda Igazgatóság igazgatója.
Készült 350 példányban.